

ANNA NOWAK
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Katedra Ekonomii i Zarządzania

ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE WYDAJNOŚCI PRACY W ROLNICTWIE

1. Wstęp

Jednym z najważniejszych wskaźników określających procesy rozwojowe w każdej gospodarce jest wydajność. W rolnictwie można ją odnosić do trzech podstawowych czynników produkcji: ziemi, pracy i kapitału. Szczególnie ważnym czynnikiem wytwórczym pozostaje praca. Wynika to z faktu, że wszelka produkcja materialna powstaje jako wynik zastosowania pracy żywej i uprzedmiotowionej. W rolnictwie praca żywa i uprzedmiotowiona występuje w połączeniu z ziemią [Tomczak 2005].

Wydajność pracy to suma wartości użytkowych wytworzonych w jednostce czasu przez pracowników zatrudnionych w sferze produkcji materialnej [Encyklopedia ekonomiczno-rolnicza 1964]. Wysoka wydajność pracy świadczy o wysokim rozwoju kraju, sektora, czy konkretnego podmiotu, w tym gospodarstwa rolnego. Jest ona uznawana za jeden z najważniejszych parametrów rozwojowych gospodarek, ponieważ prowadzi do obniżenia kosztów, zwiększenia podaży tańszych dóbr i usług, dynamizuje rynek oraz przekłada się na wzrost siły nabywczej społeczeństw, ich zamożność i zdolności konkurencyjne [Gołaś 2007].

Szczególne znaczenie wydajności pracy wynika z faktu, że nakłady pracy żywej odgrywają ważną rolę w procesach tworzenia wartości produktu. Są one źródłem nadwyżki ekonomicznej. Dlatego też przywiązuje się dużą wagę do poziomu nakładów i efektywności ekonomicznej tego czynnika produkcji [Niezgoda 1991].

Wydajność pracy określana jest przez różne mierniki, najczęściej jednak wyróżnia się techniczną, ekonomiczną i społeczną wydajność pracy żywej [Szymańska 2007]. Pierwsza z nich odnosi się do określonej pracy, operacji, jest więc najwęższym ujęciem efektywności wykorzystania nakładów pracy. Wydajność eko-

nomiczna i społeczna są częściej wykorzystywane w badaniach wydajności pracy, mogą być też stosowane do porównań w ujęciu sektorowym, regionalnym i międzynarodowym [Wiatrak 1980]. Z tego też względu w niniejszym opracowaniu wykorzystano wydajność pracy mierzoną wartością dodaną brutto w przeliczeniu na 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie (AWU).

Celem opracowania jest analiza wydajności pracy w rolnictwie polskim w układzie województw oraz próba wskazania czynników decydujących o jej przestrzennym zróżnicowaniu. Do badań przyjęto lata 2002-2007, co pozwala zaobserwować zmiany w poziomie wydajności pracy. Jest to dość krótki okres, ale obejmuje lata zarówno sprzed, jak i po naszej akcesji do struktur Unii Europejskiej. W pracy wykorzystano dane GUS oraz EUROSTAT, posłużono się także Bankiem Danych Regionalnych.

2. Czynniki wpływające na wydajność pracy w rolnictwie

Procesy pracy w gospodarce rolnej wyróżniają się specyficznymi właściwościami, które mają swoje źródła w przyrodniczym charakterze działalności produkcyjnej oraz technologicznej odrębności tej produkcji [Gołaś 2007]. Zatem wydajność pracy w rolnictwie jest zależna od wielu czynników, z których najważniejsze to [Fereniec 1999]:

- 1) poziom mechanizacji i automatyzacji pracy,
- 2) warunki przyrodnicze,
- 3) poziom organizacji produkcji,
- 4) społeczna organizacja produkcji,
- 5) intensywność pracy.

Wiatrak wskazuje dodatkowo strukturę agrarną, szeroko rozumiany postęp rolniczy, kwalifikacje i umiejętności rolników oraz czynniki ekonomiczne, zewnętrzne, np. ceny produktów rolnych i środków produkcji [Wiatrak 1980].

Rembisz zwraca uwagę, że tempo wzrostu wydajności pracy w rolnictwie jest kształtowane przez tempo wzrostu uzbrojenia pracy w ziemię oraz przez tempo wzrostu produktywności ziemi [Rembisz 2008].

Wydajność pracy jest najważniejszym miernikiem efektywności każdej produkcji. Przede wszystkim od społecznej wydajności pracy zależy, w jakim stopniu społeczeństwo może zaspokoić swoje potrzeby. Społeczna wydajność pracy określa, ile na jednego wytwórcę przypada wytworzonych produktów [Woś 1983].

Rolnictwo polskie charakteryzuje się bardzo niską wydajnością pracy w porównaniu z przemysłem, czy też innymi krajami UE. W 2007 roku w 27 krajach Unii Europejskiej na 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie (AWU) przypadało 13,3 tys. euro wartości dodanej brutto wytworzonej przez ten sektor gospodarki narodowej. W Polsce wskaźnik ten kształtował się na poziomie 3,6 tys. euro/1 AWU i jedynie

w Rumunii (2,8 tys. euro), Bułgarii (2,5 tys. euro) i na Łotwie (3,3 tys. euro) był niższy¹.

Niska wydajność pracy w rolnictwie polskim związana jest z nadmiernymi zasobami pracy, niewspółmiernymi do wytwarzanego produktu krajowego. Podobnie stosowanie przestarzałych technik wytwarzania, opartych na wysokich nakładach pracy żywej, w warunkach rosnących kosztów reprodukcji siły roboczej, prowadzi do spadku ekonomicznej efektywności procesów produkcji [Nieżgoda 1991].

Wydajność pracy w rolnictwie jest znacznie zróżnicowana regionalnie. Głównymi czynnikami, które kształtują przestrzenne zróżnicowanie poziomu wydajności pracy są [Wiatrak 1980]:

- odmienna struktura agrarna regionów,
- różna ilość zasobów siły roboczej przypadająca na 100 ha użytków rolnych,
- rozwój wytwórczości pozarolniczej, mogącej wchłonąć nadwyżki siły roboczej w rolnictwie,
- zróżnicowany poziom technicznego uzbrojenia pracy,
- odmienne metody wytwarzania produkcji w rolnictwie,
- zróżnicowany poziom produkcji.

3. Wydajność pracy w rolnictwie w układzie województw

Rolnictwo polskie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem regionalnym, zarówno pod względem uwarunkowań przyrodniczych, przyrodniczo-ekonomicznych, jak i uzyskiwanych efektów produkcyjnych. Zróżnicowanie to dotyczy także wydajności czynników produkcji, w tym wydajności pracy. Jako miernik wydajności pracy przyjęto wartość dodaną brutto w przeliczeniu na 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie (AWU).

Wpływ rolnictwa na kreowanie wartości dodanej brutto jest niewielki. W 2006 roku na poziomie kraju kształtował się na poziomie 4,3%, podczas gdy sektor ten angażował 17% ogółu pracujących. W przekroju województw wpływ rolnictwa na tworzenie wartości dodanej wahał się od 1% w województwie śląskim do 11,6% w województwie podlaskim.

Wartość dodana brutto przypadająca na 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie od lat systematycznie rośnie, choć tempo tego wzrostu jest różne w poszczególnych regionach. Największy wzrost wydajności pracy w latach 2002-2007 miał miejsce w województwie małopolskim i podkarpackim, choć nadal należy tu do jednych z najniższych w kraju. Najwyższy poziom wydajności pracy występuje w rolnictwie województw zachodniopomorskiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego. Najniższą wydajnością charakteryzują się natomiast województwa podkarpackie, lubelskie i świętokrzyskie, a więc regiony o znacznym rozdrobnieniu agrarnym i dużym zatrudnieniu w rolnictwie.

¹ Obliczenia własne na podstawie danych EUROSTAT.

Tabela 1

**Wydajność pracy w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie
w układzie województw w latach 2002-2007**

Województwo	Wartość dodana brutto/1 AWU				Pracujący/100 ha UR
	2002	2005	2007		
	tys. zł/AWU	tys. zł/AWU	tys. zł/AWU	2002=100	2007
Dolnośląskie	25,5	21,6	27,0	105,9	7,2
Kujawsko-pomorskie	22,3	25,5	26,7	119,7	11,0
Lubelskie	8,0	8,9	11,1	138,7	17,6
Lubuskie	32,0	28,7	36,7	114,7	4,9
Łódzkie	13,5	16,2	21,3	157,8	17,2
Małopolskie	6,1	7,2	12,4	203,3	25,4
Mazowieckie	17,1	20,1	24,2	141,5	14,5
Opolskie	21,2	23,4	25,3	119,3	8,7
Podkarpackie	4,5	4,9	8,4	186,7	20,2
Podlaskie	12,3	19,6	21,7	176,4	12,2
Pomorskie	21,4	21,7	27,5	128,5	7,4
Śląskie	13,7	14,5	21,9	159,8	14,9
Świętokrzyskie	8,5	9,4	12,1	142,3	24,0
Warmińsko-mazurskie	29,1	33,2	33,8	116,1	6,2
Wielkopolskie	25,2	32,5	29,8	118,2	11,2
Zachodniopomorskie	40,6	40,3	39,8	98,0	4,1
POLSKA	14,6	16,9	19,2	131,5	12,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wzrost wydajności pracy w rolnictwie wiąże się ze wzrostem wartości dodanej brutto wytwarzanej przez ten sektor. W latach 2002-2007 jej przyrost w skali kraju był porównywalny ze wzrostem wydajności pracy, a najwyższy wystąpił w tych regionach, gdzie wzrost wydajności pracy był największy.

Na wydajność pracy bezpośrednio oddziałuje produkcja. Z kolei o tym, ile wytworzy się produktów w określonej jednostce czasu decyduje uzbrojenie siły roboczej w produkcyjne środki trwałe. Techniczne uzbrojenie pracy wyznacza stosunek produkcyjnych środków trwałych do liczby zatrudnionych [Wiatrak 1980]. Wskaźnik ten w okresie sześciu badanych lat zmienił się niewiele, ale jest znacznie zróżnicowany regionalnie. W czołówce województw o najlepszym uzbrojeniu technicznym pracy znajdują się zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie, czyli regiony o najwyższej wydajności pracy. Na końcu tego rankingu uplasowało się województwo małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie i lubelskie, w których wydajność pracy należy do najniższych w kraju.

Tabela 2

Dynamika wartości dodanej brutto rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa w latach 2002-2007 w układzie województw (2002=100)

Wyszczególnienie	Dynamika w latach 2002-2007 (2002=100)
Dolnośląskie	103,8
Kujawsko-pomorskie	115,1
Lubelskie	142,4
Lubuskie	128,6
Łódzkie	155,6
Małopolskie	156,0
Mazowieckie	154,0
Opolskie	129,5
Podkarpackie	145,2
Podlaskie	163,0
Pomorskie	142,5
Śląskie	120,9
Świętokrzyskie	133,3
Warmińsko-mazurskie	126,7
Wielkopolskie	127,3
Zachodniopomorskie	115,4
POLSKA	136,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 3

Wartość brutto środków trwałych w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie w przeliczeniu na 1 pełnozatrudnionego w układzie województw w latach 2002-2007

Województwo	Wartość brutto środków trwałych /1 AWU			
	2002	2005	2007	
	tys. zł/AWU	tys. zł/AWU	tys. zł/AWU	2002=100
Dolnośląskie	86,3	80,2	85,3	98,8
Kujawsko-pomorskie	64,2	65,6	74,0	115,3
Lubelskie	37,4	37,0	38,3	102,4
Lubuskie	80,2	78,3	104,1	129,8
Łódzkie	43,0	43,5	48,0	111,6
Małopolskie	23,4	21,8	24,8	105,9
Mazowieckie	46,3	45,1	46,4	100,2
Opolskie	85,2	81,5	87,8	103,0
Podkarpackie	26,8	24,9	27,9	104,1
Podlaskie	53,2	56,9	64,9	122,0
Pomorskie	88,7	81,7	89,9	101,3
Śląskie	51,0	46,2	54,3	106,4
Świętokrzyskie	30,5	30,5	34,9	114,4
Warmińsko-mazurskie	108,0	102,3	108,1	100,1
Wielkopolskie	70,5	72,2	76,0	107,8
Zachodniopomorskie	151,2	144,4	147,9	97,8
POLSKA	50,2	49,2	53,9	107,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poziom wydajności pracy wpływa między innymi struktura agrarna. Niekorzystna struktura obszarowa w wielu regionach kraju przekłada się na mniejsze wykorzystanie siły roboczej i obniżenie wydajności pracy. Analizując strukturę obszarową gospodarstw w poszczególnych regionach kraju, można zauważyć wyraźną zależność, zgodnie z którą im większe rozdrobnienie tym niższa wydajność pracy. Dotyczy to zwłaszcza województw małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i lubelskiego. Wyjątek stanowi województwo śląskie ze średnią powierzchnią użytków rolnych w gospodarstwie rolnym 2,58 ha, ale dosyć wysoką wydajnością pracy. Można to zapewne tłumaczyć z jednej strony niskim poziomem zatrudnienia w rolnictwie a z drugiej wyższym niż średnia krajowa technicznym uzbrojeniem pracy.

Tabela 4

**Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Polsce w 2007 roku
w układzie województw**

Wyszczególnienie	Udział % gospodarstw według grup obszarowych						Średnia powierzchnia UR w gospodarstwach rolnych	
	0-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	20-50 ha	powyżej 50 ha	2002	2007
Dolnośląskie	71,6	13,3	5,7	2,9	4,2	2,2	7,35	8,39
Kujawsko-pomorskie	52,5	17,5	11,6	6,3	9,9	2,1	9,53	10,4
Lubelskie	65,9	21,2	6,8	2,7	2,9	0,4	5,14	5,42
Lubuskie	67,9	17,2	5,4	2,5	4,4	2,6	8,69	10,51
Łódzkie	59,9	24,3	8,8	3,5	3,0	0,3	5,47	5,72
Małopolskie	91,5	6,6	1,2	0,3	0,28	0,08	2,10	2,23
Mazowieckie	58,2	23,1	9,4	4,1	4,6	0,5	6,09	6,55
Opolskie	73,2	10,6	5,6	2,9	5,4	2,2	7,56	9,08
Podkarpackie	90,2	7,7	1,2	0,3	0,4	0,2	2,59	2,58
Podlaskie	42,3	21,9	14,4	9,0	11,3	1,1	9,58	10,07
Pomorskie	55,6	15,8	11,3	6,0	8,2	3,0	11,33	12,21
Śląskie	89,5	6,6	1,8	0,7	1,0	0,3	2,15	2,58
Świętokrzyskie	74,3	19,1	4,1	1,1	1,1	0,1	3,65	3,9
Warmińsko-mazurskie	54,0	11,4	11,1	6,9	12,5	4,0	14,0	14,56
Wielkopolskie	56,0	17,6	11,6	5,5	7,6	1,7	9,0	9,83
Zachodniopomorskie	59,9	10,8	8,4	4,3	11,8	4,7	14,27	17,04
POLSKA	70,1	15,5	6,4	3,0	4,0	0,9	5,76	6,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Warto zwrócić także uwagę na strukturę gospodarstw rolnych według ich siły ekonomicznej w poszczególnych regionach kraju. Tu znowu widać wyraźną zależność, zgodnie z którą niski poziom wydajności pracy wiąże się ze znacznym udziałem gospodarstw małych i bardzo małych (do 8 ESU) w ogólnej ich liczbie. Dotyczy to zwłaszcza województw: świętokrzyskiego, lubelskiego, podkarpackiego i małopolskiego.

Tabela 5

**Struktura gospodarstw rolnych w Polsce i województwach w 2007 roku
wg wielkości ekonomicznej (w %)**

Wyszczególnienie	Gospodarstwa wg wielkości ekonomicznej w %					
	bardzo małe do 4 ESU	małe 4-8 ESU	średnio małe 8-16 ESU	średnio duże 16-40 ESU	duże 40-100 ESU	bardzo duże pow. 100 ESU
Dolnośląskie	81,8	9,5	5,4	2,3	0,5	0,3
Kujawsko-pomorskie	58,4	16,0	15,6	8,5	1,2	0,3
Lubelskie	80,8	13,2	4,7	1,0	0,1	0
Lubuskie	84,6	6,9	4,9	2,5	0,7	0,4
Łódzkie	72,6	16,4	8,3	2,3	0,4	0,1
Małopolskie	94,5	3,8	1,2	0,3	0,1	0
Mazowieckie	69,5	17,1	9,8	3,1	0,4	0,1
Opolskie	77,1	9,5	7,5	4,7	0,8	0,4
Podkarpackie	96,8	2,4	0,6	0,2	0,1	0
Podlaskie	57,5	19,6	16,4	5,9	0,4	0,1
Pomorskie	65,6	15,7	12	5,5	0,9	0,4
Śląskie	92,4	4,2	2,2	0,9	0,2	0,1
Świętokrzyskie	85,0	10,7	3,5	0,7	0,1	0
Warmińsko-mazurskie	63,7	13,5	14,2	6,9	1,1	0,6
Wielkopolskie	61,7	13,5	13,7	9,1	1,4	0,5
Zachodniopomorskie	76,4	10,3	7,6	4,1	1,0	0,7
POLSKA	78,6	11,0	6,8	2,9	0,4	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Czynnikiem, który w bezpośredni sposób wpływa na poziom wydajności pracy w rolnictwie jest poziom zatrudnienia w tym dziale gospodarki. Wprawdzie od lat obserwuje się systematyczny odpływ osób zatrudnionych w rolnictwie do innych sektorów, ale jest to proces powolny. Nie sprzyja mu niekorzystna sytuacja na rynku pracy, szczególnie w regionach o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Analizując strukturę zatrudnienia w układzie województw, można zauważyć, że największym udziałem pracujących w rolnictwie charakteryzują się województwa: lubelskie, podlaskie, świętokrzyskie i podkarpackie. Regiony te, oprócz Podlasia wyróżniają się niską wydajnością pracy. W województwie podlaskim ma miejsce większa intensywność produkcji w wyniku koncentracji produkcji zwierzęcej, stąd mimo znacznego poziomu zatrudnienia w tym sektorze, wskaźniki wydajności odbiegają od innych regionów, gdzie intensywność jest niższa. Województwa lubuskie, zachodniopomorskie, a także warmińsko-mazurskie, wyróżniają się najlepszą wydajnością pracy, posiadają dużo niższy poziom zatrudnienia w rolnictwie w stosunku do wymienionych wcześniej regionów.

Tabela 6

Pracujący w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie według województw w 2005 i 2007 roku

Województwo	Udział pracujących w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie w ogólnej liczbie pracujących w danym regionie (w %)		
	2002	2005	2007
Dolnośląskie	8,7	8,4	7,8
Kujawsko-pomorskie	18,5	18,2	17,0
Lubelskie	38,3	38,2	36,8
Lubuskie	9,9	9,4	8,9
Łódzkie	21,8	21,4	20,1
Małopolskie	18,4	18,0	16,8
Mazowieckie	15,9	15,5	14,5
Opolskie	17,3	17,1	16,1
Podkarpackie	25,0	24,8	23,5
Podlaskie	35,5	35,9	34,0
Pomorskie	9,7	9,3	8,7
Śląskie	4,7	4,7	4,4
Świętokrzyskie	33,3	33,1	31,5
Warmińsko-mazurskie	17,9	16,9	16,0
Wielkopolskie	17,9	17,1	15,9
Zachodniopomorskie	9,7	9,2	8,8
POLSKA	17,3	17,0	16,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4. Podsumowanie

Wydajność pracy w rolnictwie polskim jest niska, choć na przestrzeni ostatnich lat ulega poprawie. Jak pokazała analiza danych statystyki publicznej GUS, w Polsce zaznacza się wyraźne regionalne zróżnicowanie wydajności tego czynnika produkcji. Dla regionów, gdzie występuje duże zatrudnienie w rolnictwie, niski poziom technicznego uzbrojenia pracy oraz znaczne rozdrobnienie agrarne, charakterystyczny jest niski poziom wydajności pracy. Dotyczy to zwłaszcza województw: lubelskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego. Zatem szansą na poprawę wydajności tego czynnika wytwórczego, a jednocześnie wzrost konkurencyjności sektora rolniczego jest z jednej strony postęp, z drugiej zaś towarzyszący mu spadek zatrudnienia w bezpośredniej produkcji rolnej. Trudna sytuacja na rynku pracy nie ułatwia jednak przesuwania zasobów pracy z rolnictwa do innych działów gospodarki narodowej. Niekorzystny wpływ na produktywność pracy ma także struktura agrarna w Polsce, szczególnie w jej części południowo-

wschodniej. Wprawdzie od lat powoli zwiększa się średnia powierzchnia gospodarstw rolnych, ale jest to proces powolny, hamowany przez niekorzystną sytuację ekonomiczną w rolnictwie.

LITERATURA

1. Encyklopedia ekonomiczno-rolnicza. (1964), PWRiL, Warszawa, 1300;
2. Ferenc J. (1999): *Ekonomika i organizacja rolnictwa*. Wyd. Key Text sp. z o.o., Warszawa, 40-42;
3. Gołaś Z. (2007): *Strategie wydajności pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych*. Wyd. Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań, 7;
4. Niezgoda D. (1991): *Ekonomika procesów produkcji roślinnej w gospodarstwach chłopskich*. Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa, 49;
5. Rębisz W. (2008): *Mikro- i makroekonomiczne podstawy równowagi wzrostu w sektorze rolno-spożywczym*. Wyd. Wizja Press&IT, Warszawa 2008, 183;
6. Szymańska E. (2007): *Analiza przedsiębiorstw agrobiznesu – techniczno-ekonomiczna, finansowa i strategiczna*. Wyd. Wieś Jutra, Warszawa 2007, 36;
7. Tomczak F. (2005): *Gospodarka rodzinna w rolnictwie. Uwarunkowania i mechanizmy rozwoju*. IRWiR PAN, Warszawa, 196;
8. Wiatrak A. (1980): *Czynniki różnicujące wydajność pracy w rolnictwie*. PAN IRWiR, Warszawa, 14
9. Woś A., Tomczak F. (1983): *Ekonomika rolnictwa. Zarys teorii*, Wyd. PWRiL, Warszawa, 353;
10. www.stat.gov.pl

ANNA NOWAK

ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE WYDAJNOŚCI PRACY W ROLNICTWIE

Słowa kluczowe: *praca, wydajność pracy, regiony*

STRESZCZENIE

Jednym z podstawowych czynników produkcji w rolnictwie jest praca. W opracowaniu poddano analizie regionalne zróżnicowanie wydajności tego czynnika, przyjmując jako miernik wartość dodaną brutto przypadającą na jedną osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie. Zwrócono także uwagę na czynniki wpływające na poziom wydajności pracy. Jak pokazała analiza danych statystycznych, najniższa wydajność pracy występuje w regionach, gdzie jest niski poziom technicznego uzbrojenia pracy, duże zatrudnienie w rolnictwie oraz znaczne rozdrobnienie agrarne.

ANNA NOWAK

REGIONAL DIFFERENTIATION OF WORK EFFICIENCY IN AGRICULTURE

Key words: *work, work efficiency, regions*

SUMMARY

Work is one of basic production factors in agriculture. This paper identifies and examines the regional differentiation of work efficiency assuming gross added value as measure per person. An attention was paid to the factors influencing the level of work efficiency. Statistic data analysis showed that the lowest work efficiency occurs in places and regions with both low level of work technical equipment as well as high level of employment and considerable agrarian fragmentation.

e-mail: anna.nowak@up.lublin.pl